

Verhaal van de dag

Voorkomen dat slimme kinderen zich gaan vervelen en het leren verleren: in het Leidse basis- en voortgezet onderwijs is dit al langere tijd een belangrijk aandachtspunt. Nu volgen ook de peuters. Leiden loopt hierin voorop.

Jolanda van Mulken (links) en Lisa Bregman: „Het is zonde dat we dit tien jaar eerder wisten.“

FOTO HIELCO KUIPERS

Uniek Leids project voor slimme peuters

Janneke Dijke
j.dijke@hollandmediacombinatie.nl

Leiden * Kunnen ook peuters vastlopen in hun ontwikkeling op de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf als ze onvoldoende uitdaging krijgen? Jazeker, zegt Willeke Rol, hoogbegaafdheidsdeskundige. Ze is adviseur van De Leidse Aanpak, het project van alle onderwijsinstellingen in Leiden waarmee zij slimme kinderen de aandacht willen geven die ze nodig hebben. „Deze peuters hebben cognitieve uitdaging nodig om sociaal beter te presteren.“ Personeel in de peuteropvang in Leiden is daar ook van overtuigd. Voor de zomervakantie rondden acht medewerkers van vier verschillende kinderopvangorganisaties een 1-jarige opleiding af waarin ze leerden hoe ze peuters met een ontwikkelingsvoorsprong kunnen herkennen. Bij Stichting Peuterspeelzalen Leiden (SPL), De Kin-

derhaven, Smallsteps en Flowerkids is die kennis nu aanwezig. Namens De Kinderhaven volgden Jolanda van Mulken en Lisa Bregman de opleiding. Bregman is pedagogisch medewerker op een groep, Van Mulken pedagogisch beleidsmedewerker in het managementteam. „Het is handig dat we allebei een andere functie hebben. Zo blijft het niet iets van één persoon, maar kunnen we onze kennis echt delen met collega's en hen begeleiden.“ Mogelijk herhaalt De Leidse Aanpak de opleiding nog voor kinderopvangorganisaties die niet hebben meegedaan. Komend jaar is er in elk geval een variant voor leerkrachten van groep 1-2 in het basisonderwijs.

Eye-opener

De opleiding over peuters met een ontwikkelingsvoorsprong was een eye-opener voor Van Mulken en Bregman. „Het is zonde dat we dit niet tien jaar eerder wisten“, vindt Van Mulken. „Ik herinner me zoveel kinderen die we hier mis-

schien mee verder hadden kunnen helpen. Voorheen hadden we wel eens vraagtekens bij een kind. Een kind liep dolend rond in de groep, of werd snel boos, maar je kon er de vinger niet op leggen. Je begreep niet goed waar dat gedrag vandaan kwam.“ Ouders herkennen het gedrag van hun kind op de kinderopvang soms niet. Anderen merken het thuis ook, maar wisten niet goed hoe ze er op moesten reageren. Willeke Rol verzorgt de opleiding samen met Marijke Sammels van de Ambulante Educatieve Dienst (AED) in Leiden. Rol: „Meisjes die vastlopen krijgen vaak buikpijn-tjes. Jongens uiten het vaak in gedrag. Niet goed in hun vel zitten is het grootste probleem bij peuters met een ontwikkelingsvoorsprong. Mensen zeggen vaak: laat eerst het sociale gedrag maar verbeteren, dan komt de rest vanzelf. Maar dat is niet zo. Ze hebben juist de cognitieve uitdaging nodig om sociaal beter te kunnen presteren.“ Van Mulken en Bregman hebben

dat inmiddels bij diverse kinderen ervaren. „Ik had een kind in mijn groep dat niet praatte. Als anderen gingen spelen, bleef hij aan tafel zitten“, vertelt Bregman. Door haar opleiding leerde ze anders naar het kind kijken. Ze zag hem cijfers en letters tekenen en bood hem een spel met cijfers aan, uit een doos vol uitdagende spellen waar ze in haar opleiding mee had leren werken. Wat er gebeurde? „Hij kreeg een glinsterje in zijn ogen en begon te praten.“ Na toestemming van de ouders heeft Van Mulken een paar tests bij het kind gedaan, en daaruit blijkt dat het inderdaad een ontwikkelingsvoorsprong heeft. Bregman: „Die testjes zijn geen onderzoek naar hoogbegaafdheid, maar geven wel aan met welk materiaal je een kind kunt helpen.“ Van Mulken: „Voor mij is het interessant om te ontdekken waarin een kind geïnteresseerd is. Zo zie je een kind veranderen van een heel stil kind naar een kind dat onderdeel uitmaakt van de groep. Ik denk dat dit kind

anders nog steeds moeite had gehad met spelen. Nu blijft de lijn zich positief ontwikkelen.“ De twee benadrukken dat ze zich niet als een leerkracht gaan opstellen bij deze kinderen. „Je wilt ze prikkelen en uitdagen. Als een peuter het alfabet kan opzeggen, reageren veel mensen met 'o, wat knap!' Die peuter vindt dat helemaal niet knap van zichzelf, die vindt dat normaal. Wat je beter kunt doen, is iets soortgelijks aanbieden. 'Weet je dan misschien ook wat dit is?' Ik focus niet op het presteren, maar op het plezier.“ Je moet voorkomen dat je het kind overvraagt, leerden ze tijdens hun opleiding. „Daar kan een kind volledig door blokkeren. Dat heeft me echt verbaasd“, zegt Van Mulken.

Prestatie

Waarom het zo belangrijk is dat die kinderen extra uitdaging krijgen? Rol geeft het voorbeeld van een hardloper. „Als je met iemand hardloopt die langzamer rent dan

jij, dan zakt jouw prestatie omlaag. Als je met die ander blijft trainen, komt jouw prestatie niet meer omhoog.“ De doorlopende lijn, op je eigen niveau blijven presteren, is voor jonge kinderen heel belangrijk. „Mensen zeggen wel eens: op school maakt het kind een nieuwe start, dan komt het goed. Maar dat is niet zo. Een kind past zich binnen twee weken aan aan het niveau van de klas.“ Zelfs baby's kunnen het leren afleeren, zegt Rol. „Als een slimme baby in de box merkt dat het een popje niet kan pakken, dan stopt het ermee, terwijl een ander kind het wel twintig keer blijft proberen. Als je er een stokje bij legt, zou de slimme baby ontdekken hoe je het popje wél kunt pakken. Ik begeleid zoveel kinderen die hoogbegaafd zijn en die als baby heel veel gehuild hebben. Achteraf weet je dat dat kind zich als baby enorm verveld heeft.“ Bij De Kinderhaven hebben ze het bewust niet over hoogbegaafdheid. Rol beschouwt dat als 'een tendens

in Nederland'. „We willen niet dat iemand met z'n kop boven het maaiveld uitsteekt. Terwijl we de cognitieve kinderen nodig hebben voor de innovatie.“ Toch erkent ook zij dat het voor de begeleiding in de kinderopvang niet perse nodig is om een kind op hoogbegaafdheid te testen. „Een ontwikkelingsvoorsprong signaleren we met behulp van scoringslijsten.“ Bregman en Van Mulken merken inmiddels een grote verandering bij een aantal kinderen. Bregman: „Ze hebben vaak volwassen humor. Je hoeft ze ook niet op een kindelijke manier aan te spreken.“ Op de groepen is extra speelgoed aanwezig, zoals zandbakvormpjes met letters, en moeilijkere spellen en puzzels. Andere kinderen willen daar soms ook mee spelen, en dat mag gewoon. „Dit is echt een verrijking voor de kinderopvang“, vindt Bregman. „Je kunt zo ook een veel completere overdracht maken voor de basisschool, zodat ze daar niet overal opnieuw achter hoeven komen.“

Visser in de stad

Jaap Visser reageren: jaap@kickuitgevers.nl

Een gewiekste flatergemeente

Hoe lang nog mag Oegstgeest zelfstandig blijven flateren? Ik heb het al vaker bepleit: maak dit dorp tot wat het in veel opzichten al lang is: een buitenwijk van Leiden. Een zomer met excuusbriefjes en afschuifmails sterkt mij in mijn overtuiging dat dit dorp zo spoedig mogelijk dient te worden opgedoekt. Ruimte-chef Bob van der Zande verontschuldigde zich voor de ambtelijke blunder dat de inspraakavond voor het bestemmingsplan van de wijk Poelgeest midden in de zomervakantie was belegd. Men was op het gemeentehuis even het overzicht kwijt geweest. Er zou een tweede avond komen, wanneer de scholen weer begonnen waren. En: 'Onze excuses voor het ongemak'.

Burgemeester Emile Jaensch richtte zich rechtstreeks tot mij naar aanleiding van het Oegstgeester privacy-schandaal. Of ik even langs kon komen, omdat er ook vertrouwelijke informatie over mij op straat was komen te liggen. De schade viel mee, tenminste, op het eerste gezicht, maar het idee alleen al dat een suffe ambtenaar bij ons thuis een deur openzette voor kwaadwillenden... Zakelijk en gewiekst stelde Oegstgeest zich wel op in het geval van de enorme klapper die mijn vrouw van de winter met de fiets maakte. Verzekeraar ASR van de gemeente mailde onlangs botweg dat zij ondanks een verbrijzelde enkel kan fluiten naar een tegemoetkoming in een golf van extra kosten. ASR spreekt nog wel de hoop uit dat het slachtoffer aan de beterende hand is en dat het herstel

Jaap Visser

voorspoedig verloopt. Nou, nee dus, herstel zit er namelijk niet meer in, het letsel is blijvend. Dat de straatverlichting het niet deed toen mijn vrouw crashte in het pikkedonker, dat de oprit van het bruggetje waarop zij onderuit ging verzakt was en het wegdek spiegelglad, was domme pech die de gemeente niet viel aan te rekenen. Immers, de storing was reeds gemeld aan de straatverlichtingsleverancier en er was ook al een aannemer besteld om de op- en afrit van het bruggetje bij ons de buurt aan te pakken. En wat die gladheid aanging: de gemeente had zichzelf voor zo diep in Poelgeest geen strooiverplichting opgelegd. Bij de brug was niet voor niets een kist met strooigoed geplaatst. Eigenlijk had ik de boel daar voor de thuiskomst van mijn vrouw zelf moeten pekelen.

Ik heb de zaak voorgelegd aan een vermaarde letselschadeadvocaat, maar die zag er weinig heil in. Volgens hem had de gemeente zich sluw weten in te dekken en daar was ik al bang voor. Vandaar ook dat ik nooit antwoord heb gekregen op de persoonlijke brief die ik aan twee wethouders schreef. Met een aardig berichtje terug hadden zij immers de indruk kunnen wekken enige aansprakelijkheid op zich te nemen. Het doorschuiven van mijn brief naar de verzekeraar was een kil staaltje professionaliteit die ik Oegstgeest liever in andere zaken aan de dag had zien leggen.